

Роман КАРПЕНКО

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук,

Олег ДЕГТЯРЕНКО

страховий агент
«Страхової групи ТАС»

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ ЯК ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ СУБСИДАРНІХ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Наше дослідження варто розпочати з визначення юридичних фактів. Юридичні факти у цивільному праві – це сукупність певних обставин, підстав, наявності яких тягне встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків. Відповідно до цього, дослідження поняття юридичних фактів та їх класифікації в цивільному праві має важливе значення, оскільки точне визначення позиції з цих питань дозволить з'ясувати правову природу тих чи інших підстав виникнення цивільних прав та обов'язків, дасть змогу визначити перспективу розвитку законодавства в цій галузі [4, с. 7].

Варто наголосити, що юридичні факти, як підстави виникнення цивільних прав і обов'язків, неодноразово були предметом досліджень правознавців, починаючи з часів римського права. На сьогодні, ми маємо добре підґрунтя для опрацювання даної теми. Проблематика дослідження підстав виникнення цивільно-правових зобов'язань була предметом дослідження таких видатних науковців, як: Є. Абашина, А. Коструби, О. Красавчикова, Т. Музики, І. Ромащенко, З. Іванова, В. Ісакова, В. Копейчикова, М. Рабіновича, О. Скакун, В. Єрьоменко, В. Лазора, Д. Лещух, П. Пилипенка, О. Іоффе, В. Ісакова та інших.

У цивільному праві категорія «юридичний факт» виникла і розвивалася з практичної потреби, тому основою цього визначення стало намагання охопити єдиним юридичним поняттям різноманітні передумови процесу конкретних правових відносин. Саме такою правовою ідеєю були надхненні й праці вчених, зокрема, Е. Васьковського, Д. Гримма, Н. Коркунова, В. Синайського, Г. Шершеневича та інших. Проте були й інші думки, зокрема, Л. Петражицький, відзначаючи односторонність формально-догматичної юриспруденції, її схильність до «юридичної містики», надавав юридичним фактам своє суб'єктивно-психологічне трактування. Дефініцію «юридичних фактів» він розумів не як зовнішні події, а як суб'єктивні, винятково уявні події, що мають вирішальне значення у правовому житті.

При цьому науковець наголошував, що під юридичним фактом з точки зору права необхідно розуміти не факт укладення договору як такого, а саму віру в існування такого факту [3, с. 458].

Також, характеризуючи дану правову категорію, варто не забувати про доцільність розрізнення «юридичних фактів» і «юридичних умов», тобто обставин, що мають юридичне значення для настання правових наслідків, але пов'язаних через проміжні ланки.

Як зазначають деякі автори, юридичний факт поєднує в собі два нерозривно пов'язаних моменти: матеріальний і юридичний. За своєю сутністю це реальні життєві факти, явища дійсності – дії або події. Це матеріальний факт. А іншого боку, цей факт породжує відповідні правові наслідки, а тому виступає як факт юридичний.

Юридичні факти є явищами реальної дійсності, які існують об'єктивно, незалежно від ставлення до них людини, тому важко припустити існування юридичних фактів у майбутньому. Відтак стає зрозумілим, що юридичні факти на момент їх аналізу уже мають існувати або вони існували в минулому. Більше того, як зауважує О. Отрадна, кожному юридичному факту має бути надана конкретна характеристика[2, с. 96].

Такі науковці, як: М. Цвік та О. Петришин зазначають, що юридичні факти – це життєві обставини, які: 1) полягають у наявності або відсутності явищ матеріального світу; 2) мають конкретний зміст, існують у певному місці й часі; 3) несуть інформацію про стан суспільних відносин, що входять до предмета правового регулювання; 4) мають зовнішній вираз; 5) прямо або опосередковано передбачені нормами права; 6) зафіксовані в установленій законодавством процесуальній формі; 7) викликають юридичні наслідки, передбачені нормами права [1, с. 346].

Щодо особливостей даної категорії, можна виокремити наступні:

- мають конкретний характер – це виявляється у тому, що ними не можуть бути будь-які думки;
- мають індивідуальний характер – юридичні факти складаються із дій конкретних суб'єктів правовідносин;
- мають об'єктивний характер;
- мають нормативний характер – означає що правового значення набувають не усі дії або події, а тільки ті, з якими пов'язуються певні правові наслідки, тільки ті життєві обставини, котрі передбачені нормами права;
- мають інформативний характер;
- має формально визначений характер.

Отже, проаналізувавши усі визначення та ознаки, ми можемо констатувати, що юридичні факти – це явища реальної дійсності, які існують незалежно від ставлення до них людини, а також, це сукупність певних обставин, підстав, наявність яких тягне встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків.

1. Загальна теорія держави і права : підруч. для студентів юрид. ВНЗ. / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
2. Отраднова О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 328 с.
3. Петражицкий Л. И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности. Санкт-Петербург: Лань, 2-е изд. Т. 2. 2000. 608 с.
4. Харитонов Є. О., Нагорняк В. А. Деякі проблемні питання визначення поняття та видів юридичних фактів у цивільному праві. *Актуальні проблеми держави та права*. 2007. Вип. 33. С. 7–18.

Федір КОКОШКО

доцент кафедри права,
кандидат історичних наук

Агнесса ЦУКАНОВА,

студентка III курсу спеціальності
081 Право, коледж ПЗВО
«Міжнародний класичний
університет ім. П.Орлика»,
(м. Миколаїв, Україна)

**ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ
СТАНДАРТІВ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Поводження держави з проживаючим на її території населенням має величезне значення у міжнародному праві, наскільки людина є цінною, характеризує ту або іншу країну в плані її цивілізованості та гуманності.

Статут Організації Об'єднаних Націй від 24 жовтня 1945 р. визначає що «народи Об'єднаних Націй, сповнені рішучості затвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, у рівноправність чоловіків і жінок та в рівність прав великих і малих націй» в ч. 3 ст. 1 однією з цілей діяльності цієї універсальної міжнародної організації визначено «здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру та у заохоченні і розвитку поваги до прав людини та основних свобод для всіх незалежно від раси, статі, мови, релігії» [1]. Спираючись на ці положення виникла нова галузь міжнародного права – міжнародне право людини.

Міжнародно-правові акти щодо прав людини: Загальна декларація прав людини 10 грудня 1948 р.; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. регулюють Хартію прав людини (або Міжнародний білль прав людини).